

Coronavirus en Kerk

Het 'Woord van de Bisschop' voor de Veertigdagentijd en Pasen gaat deze keer in op de coronacrisis. Bisschop Jos Punt spreekt over de spirituele kant van de crisis, geeft een nadere toelichting bij de maatregelen die de bisschoppen hebben genomen en roept op tot gebedsinitiatieven.

De wereld is in de ban van het coronavirus. Letterlijk. Het hele politieke, economische en sociale leven is plotseling volledig op z'n kop gezet. Ook het kerkelijk leven. Ik kom er straks op terug. De crisis heeft enorme praktische gevolgen, maar ook een spirituele kant. Wat zegt de Geest ons in dit alles? De Bijbel legt steeds een band tussen het geestelijke en morele leven van de mens en alles wat gebeurt op aarde. In deze en de vele andere drama's van onze tijd lees ik ook een dringende oproep tot herbezinning en ommekeer.

De Heer houdt de regie

De mensheid is te ver afgedwaald van God en zijn gerechtigheid, van de ordening die Hij in de schepping gelegd heeft en in het hart van de mens geschreven. Er zijn zoveel mensen die Hem hebben vergeten, of uit hun leven gebannen. Maar waar een mens of volk de beschermende hand van God wegduwt, krijgt de Boze vrij spel. We zien het aan een geest van angst en tweedracht, die overal de kop lijkt op te steken. Gebeurtenissen tuimelen over elkaar heen. De geschiedenis versnelt zich, zoals een rivier sneller gaat stromen naarmate de waterval dichterbij komt. De Heer heeft het allemaal voorzien, maar Hij houdt de regie.

Dat is ten diepste de Blijde Boodschap van Pasen. Dwars door het Kruis heen, schept Hij opstanding en nieuw leven. Ook de vele rampen van onze tijd gebruikt Hij om de mensheid én de Kerk te zuiveren en een nieuwe toekomst mogelijk te maken, voor de wereld en voor ieder van ons. Precies in de Veertigdagentijd treft ons deze pandemie. Het is altijd al een tijd van beperkingen, van meer aandacht voor God en de naaste, van bezinning op de eindigheid van ons aardse leven. Nu worden we door deze crisis plotseling door elkaar geschud, zonder pardon tot bezinning gebracht en van veel wereldse zaken losgemaakt. Veel van wat vanzelfsprekend leek, is ineens voorbij. Al die gewone genoegens van het leven, uitgaan, theater, sport, ja zelfs alledaagse sociale contacten zijn ons voorlopig ontnomen. De mens wordt keihard op zichzelf teruggeworpen. Tegelijk wordt gelukkig ook het goede in de mens naar boven gehaald. We zien het in een hartverwarmende solidariteit van mensen en in de grootse inzet van hulpverleners, artsen, medisch personeel en vrijwilligers in alle sectoren van het maatschappelijk leven. Daaruit put ik toch weer hoop voor de toekomst.

Een tijd van beproeving en genade

Voor veel oudere mensen komt echter ook ineens de dood angstig dichterbij. Dit nieuwe virus is veel dodelijker en besmettelijker dan de jaarlijkse griep. Vele mensen zullen er helaas aan overlijden. We moeten het onder ogen zien. Het Journaal toonde aangrijpende beelden van stervende mensen uit een Italiaans ziekenhuis. Ieders hart zal uitgaan naar de slachtoffers en hun nabestaanden. Voor parochies is het nu ook zaak alert te zijn om eventuele coronaslachtoffers en hun families in de eigen gemeenschap pastoraal bij te staan. Straks vieren we Pasen. Het brengt bij alle leed toch vooral hoop. Jezus was dood, maar leeft weer. Door Hem zullen ook wij leven door de dood heen. We zullen onze dierbaren terugzien. De hemel is een geschenk van God voor wie het wil en kan aanvaarden. En dat zijn niet perse degenen die menen er eigenlijk wel recht op te hebben. De hemel is geen prijs voor een fatsoenlijk leven. Dat dachten de Farizeeën. Ze deden geen groot kwaad, vervulden uiterlijk trouw hun plichten en meenden geen Verlosser nodig te hebben.

Maar God kijkt alleen naar het hart. En daar zag Hij veel duisternis en Hij vermaant hen: "De tollenaars en de publieke vrouwen zullen eerder het Rijk Gods binnengaan dan gij." Juist zij waren het die het kwaad van hun leven wel onder ogen durfden zien, de nederigheid hadden om vergeving te vragen en de moed om hun leven te veranderen, zoals de tollenaar Levi, die de grote apostel en evangelist Matteüs werd. Hoogmoed en zelfgenoegzaamheid zijn de grootste hinderpalen op onze weg naar de hemel. Elke Veertigdagentijd, en zeker deze Veertigdagentijd, stelt ons voor diezelfde keuze. Kun je het aan de donkere plekken in je hart te zien en die bij Christus te brengen? Kun je het aan anderen te vergeven, om ook zelf vergeving te kunnen ontvangen? Ben je bereid je wegen voortaan te richten naar Gods wil? Dan is dit voor jou een unieke tijd van genade. Gods Geest gaat over de wereld meer dan ooit. Het is tijd ons voor te bereiden, om sterk te staan voor de dingen die komen gaan. Deze epidemie is nog lang niet voorbij en zal enorme economische, sociale en politieke spanningen in z'n kielzog meevoeren. Hier ligt ook voor ons als Kerk een taak. Daarmee kom ik bij de praktische gevolgen en maatregelen.

Het kerkelijk leven

Dit is geen tijd om uit te zitten, maar om te gebruiken om dichterbij God te komen en de saamhorigheid met elkaar te verdiepen. Van parochies wordt een evangelische creativiteit gevraagd. Wat kunnen we doen voor de vele mensen die alleen thuis zitten, materieel maar ook geestelijk? Welke rol kunnen de sociale media hierbij spelen? Hoe kunnen we mensen helpen om dit ook spiritueel te kunnen doorstaan en hen te sterken in hun geloof. Het is ook een tijd om meer te bidden en kracht te zoeken in Gods Woord en Sacrament. Maar hoe, als juist de samenkomsten, vooral van oudere mensen, zijn verboden? De bisschoppen hebben alle grotere vieringen, ook op zaterdagavond en zondag, moeten afgelasten, maar tegelijk gewezen op de mogelijkheid om de heilige Mis thuis op televisie of radio te volgen. Ook bevelen zij aan om door de week een heilige Mis in kleinere kring te bezoeken, waar mensen meer afstand tot elkaar kunnen houden. De priesters zullen niet ophouden eucharistie te viëren, al is het met enkele gelovigen of zelfs alleen. Het offer van Christus brengt altijd onmisbare zegen onafhankelijk van het aantal kerkgangers. Ook vragen de bisschoppen om de kerken, waar mogelijk, open te stellen voor persoonlijk gebed. Hierover verderop meer.

De vieringen van de Goede Week, in ieder geval Palmzondag, de Paaswake en Paaszondag zullen alle via de televisie worden uitgezonden. Voor ons bisdom hopen we tevens de Chrismamis, in het bijzijn van alleen de dekens, alsook de andere vieringen in de Goede Week, in live stream te kunnen uitzenden vanuit de kathedraal. Van de priesters vragen de bisschoppen om op Palmzondag, Witte Donderdag en met Pasen de heilige eucharistie te viëren in besloten kring met enkele gelovigen

en bedienaren die een rol vervullen in de liturgie. Woord- en Communievieringen zijn op deze momenten uiteraard niet toegestaan. Op Witte Donderdag bevelen we aan om na de besloten viering enkele uren aanbidding van het Allerheiligste te houden, waar gelovigen kunnen binnenlopen en enige tijd deelnemen. Hetzelfde geldt voor de Paaswake. Op Goede Vrijdag zou men de kerk kunnen openstellen voor mensen om zelf de kruisweg te bidden, aan de hand van een daarvoor beschikbaar gestelde meditatietekst. Belangrijk is wel dat tijdens openstellingen van de kerk vrijwilligers erop toezien dat niet teveel mensen gelijktijdig in de kerk aanwezig zijn of te dicht bij elkaar komen. Concreet vindt u alle landelijke kerkelijke maatregelen op onze bisdomwebsite www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl.

De wijze van communiceren

Een korte toelichting is ook nodig inzake het besluit van de Bisschoppenconferentie om het communiceren op de tong tijdelijk te verbieden. Het heeft sommige gelovigen in gewetensnood gebracht. Juist degenen met een diep besef dat communiceren een ontmoeting is met de Verrezen Heer, die in z'n volle Majesteit, met Ziel en Godheid, werkelijk aanwezig is in de geconsacreerde hostie. De eerbied die zij tonen mag een voorbeeld zijn voor velen bij wie het besef van 'realis presentia' verbleekt is en die soms schokkend achteloos communiceren. Voor hen die in deze periode geen kerk kunnen bezoeken of uit eerbied de heilige hostie niet op de hand willen ontvangen, hebben de bisschoppen verwezen naar de zogenaamde 'geestelijke communie'. Grote heiligen als Thomas van Aquino, Catharina van Siena en pater Pio wijzen erop dat de Heer alleen al het verlangen Hem te ontmoeten in zijn eucharistische gedaante, beloont met bijzondere genade.

Het openstellen van de kerken

Sommige parochies hebben al vaste momenten in de week aangegeven, waarop het Allerheiligste ter aanbidding wordt uitgesteld. In Amsterdam wordt een Altijddurende Aanbidding gehouden in verschillende samenwerkende kerken. Centraal is daarbij de kapel van het Mirakel, op de Begijnhof, en de kapel van de Vrouwe van alle Volkeren, in de Diepenbrockstraat, waar ook nachtelijke aanbidding plaatsvindt. Als ook een andere parochie een initiatief neemt, laat het ons weten, dan kunnen we het op de website van het bisdom publiceren. Ik zou de priesters willen vragen hier zoveel mogelijk zelf bij aanwezig te zijn, en beschikbaar te zijn voor een biechtgesprek, zeker zolang nog niet tot een zogeheten lock down is besloten. Het is een grote genade van het priesterschap om in de naam en persoon van Christus een kruis te mogen maken over het leven van een gelovige en alles wat niet goed was te laten verdwijnen in Gods barmhartigheid. Het is het meest bevrijdende sacrament dat er is, en nu meer nodig dan ooit. Het is altijd al beschikbaar in het centrum van Amsterdam en in het heiligdom van Onze Lieve Vrouw ter Nood in Heiloo. Dit is een tijd om het voor de gelovigen nog toegankelijker te maken. Als wij in deze tijd door ommekeer, boete en gebed het onze doen, dan ben ik ervan overtuigd dat de Heer het Zijne zal doen en zijn Geest opnieuw zal uitstorten over onze gewonde wereld. Van harte ondersteun ik de vele gebedsinitiatieven in ons bisdom. De actie ook vanuit de kapel van de Vrouwe om de rozenkrans te bidden, afgewisseld met het gebed van Amsterdam, dat door Maria zelf is gegeven, juist om ons voor rampen als deze te behoeden. Met ons gebed kan Maria dit van haar Zoon verkrijgen.

In die zin wens ik u allen Gods zegen toe, en nu al van harte een Zalig Pasen.

Bisschop Jozef Marianus Punt